

pább *R.* összalaklattal, mely az *O-t.* utánozta. Fluorit azonban Rodna vidékén csakugyan előfordul, Tschermák G. szerint a Magura mika andesitjének üregeiben quartz kristályok társaságában fordulnak elő apró *O*-jei (Verhandl. d. g. Reichsanst. 1865 p. 164).

Hogy a cerussitokra vonatkozólag az idézett autorokon kívül dr. Krenner is közölt azokra vonatkozó adatokat, kikerülte figyelmemet s azért bocsánatot kell kérnem.

Mártonfi Lajos.

8. A pseudobrookit és szabóit vegyi összetételéről Kenngott A. következő megjegyzéseket tette közzé (Neues Jahrb. f. Min. . . 1880. p. 165) „Ha az aranyi hegyről való, pseudobrookitnak nevezett ásványt az ilmenittel dimorphnak tekintik, úgy indittatva érzem magam, ezen ásvány elemzésére figyelmeztetni, mely ezen fölfogásnak nem felel meg. Az ilmenit gyűnév alá foglalt hatszöges titánvasak tudvalevőleg Fe^2O^3 és FeO . TiO^2 isomorph keverékeinek tekintetnek, melyek egyrészt FeO . TiO^2 -ben végződnek, míg másrészt az előjövetelek egy sora csatlakozik ide, melyeknek Fe^2O^3 tartalma a FeO . TiO^2 mellett változó. Ha tehát a talált Ti^2O -ból kiszámítjuk a megkívántató FeO tartalmat, úgy 52.74% TiO -ra 46.31% FeO -t kellett volna találni. A talált Fe^2O^3 43.29% mennyisége FeO -lá átszámítva 38.06% FeO -nak felel meg, miből 4.23% elemzési veszteség adódik, miután nem tehető fel, hogy az eredetileg föltételezett FeO egészen Fe^2O^3 -dá vált volna és most mint ilyen volna jelen a pseudobrookitben. Ha valóban a Fe^2O^3 mint ilyen volna jelen az ásványban, akkor nem volna okunk föltenni, hogy az FeO TiO^2 volt és hogy az a dimorphusnak egy példája. A 4.28% -nyi CaO és MgO tartalom a szükséges FeO tartalomtól mit sem változtat, mivel még akkor is, ha csupán MgO vétetnék tekintetbe, ez FeO -lá átszámítva 7.70% -nak felelne meg. Ez 38.06 -hoz adva nem adja ki még a szükséges 46.31% FeO -t, hanem csak 45.76 -t. Mind ezekből kitűnik, hogy a szóban levő ásványból még egy elemzés szükséges arra, hogy FeO . TiO^2 -nak, helyettesítő MgO és CaO aljakkal tarthassuk“.

A zürichi tekintélyes ásványvegyész ezen megjegyzéseire azon észrevételem van, hogy a rendelkezésemre állott igen csekély (csak 0.105 gr) anyag a kérdéses ásvány pontos vegyelemzését teljes lehetetlenné tette s így a talált összetételt nem is tarthattam elégségesnek arra, hogy az ásvány vegyi szerkezetét kiszámítsuk belőle s magam azért nem is tettem azt. A vasat is ugyanezen okból csupán Fe^2O^3 alakban határoztam

meg, de korántsem teszem fel, hogy ily alakban van is jelen az ásványban. Ha azonban a vegyelemzés eredményét egyszerűen összehasonlítjuk a Dana ásványtanában közölt 35 lelhelyről való títányas elemzésekkel, azt látjuk, hogy nem egygyel igen közel egyezik a mi ásványunk TiO^2 és vastartalomra nézve, eltekintve a vas oxydátíói fokaitól és a többi alkatrészekről, melyeknek pontos meghatározására nem fektethettem kellő súlyt. Ezen okból indokoltnak tartom abbeli véleményemet, hogy a pseudobrookit vegyi összetétele nem lehet más, mint sok titanvasé, de tökéletesen osztozom Kenngett abbeli véleményében is, hogy a meglevő elemzés nem kielégítő s hogy új pontosabb vegyelemzés a pontos vegyszerkezet kiderítése céljából igen kívánatos; egyelőre azonban meg kell elégednünk avval, a mit legkedvezőtlen körülmények közt elérhettünk, a mig sikerülni fog ismét elegendő mennyiségű pseudobrookit kristálykát összegyűjteni.

Ugyancsak e helyen Kenngett a Szabóit elemzéséből lehető leg-egyszerűbb képletet vezet le, a mely $5 (Fe^2O^3. SiO^2) + CaO. SiO^2$, a melytől az általam lehozott képlet $\left. \begin{matrix} 2 Ca SiO^3 \\ 11 Fe^2 Si^3O^3 \end{matrix} \right\}$ csak kevésbé tér el, de hibebben felel meg az ásvány talált vegyszerkezetének. K. szerint a CaO jelenléte bizonyos mennyiségű FeO -ra hagy következtetni, mi által a képlet mindenesetre egyszerűbbé válnék, s ezen okból az ásványnak új elemzése kívánatos. Erre nézve is az a megjegyzésem, hogy osztozom az utóbbi nézetben, de az anyag csekély mennyisége miatt (0.1763 gr.) a Fe^2O^2 és FeO különválasztását nem eszközölhettem. Ha új elemzésre elég anyagot összegyűjthetek, ezen körülményt mindenesetre tekintetbe fogom venni.

Koch Antal.